

Gyver Styren Hansson
P.t. Rollebu i
d. Gausdal.

J Byretten tapte jeg, men i Lag-
mannsretten vandt jeg et langt
skridt fremover, i det saksomkost-
ningene ble meg ettergitt både for
Byrett og Lagmannsrett. -
Jeg forte selv saken for
disse to retter. -

115569

A N K E

til

F I D S I V A T I N G L A G M A N N S R E T T .

Byrettsak nr. 2832/1949, avd. II nr. 196.

Ankenda part: fru Gyver Styren Hansson.

Ankemotpart: Den norske Stat v/ Justisdepartementet,
prosessfullmektig: Regjeringsadvokat Henning Bødtker.

Saken gjelder: Krav på erstatning, begrenset oppad til
kr. 100.000.-, etter Rettens skjønn,
og oppreisning.

Oslo Byrett avsa 4. mars 1954 dom i ovennevnte sak med slik
slutning:

"Den norske stat frifinnes. I saksomkostninger betaler
fru Gyver Hansson innen 2 - to uker fra forkynnelsen av
denne dommen kr. 1.000.-, ett tusen kroner, til Den
norske stat."

Jeg tillater meg å innanke Byrettens dom i sin helhet for
Fidsivating Lagmannsrett. Begrunnelsen herfor er følgende:

Jeg mener at Byrettens dom er uriktig.

Når jeg går over til en mere detaljert inntegåelse av doms-
premissene, skal jeg tillate meg å peke på ett forhold som er av
den største viktighet for en rettferdig domsavgjørelse og i relasjon
til hvilket Byretten etter min oppfattning har gjort seg skyldig i
feilagtig saksbehandling på et så avgjørende punkt, at hele dommen
derved kommer til å hvile på falsk grunnlag.

Jeg fikk selv sak mot Staten - som ble
avsluttet - Sak for høy domstol i 3 uker (!) senere (!) -

Forholdet er følgende:

Spørsmålet "sakkyndig uttalelse" ble drøftet under saksbehandling i forbindelse med avhøringen av saksøkerens vittne - professor, dr. Brynjulf Ingebrigtsen. Professoren fikk ikke avgi noe prov, med den begrunnelse at sådant prov fra ham måtte komme inn under "innkalling av sakkyndige". Og m. h. t. sådan inkalling vilde denne bare bli tillatt i tilfelle av at dommeren fant det nødvendig for sakens oppklaring.

På den annen side ble mitt vittne, dr. Joachim Arnesen, både fra dommeren og min motpart forelagt en rekke spørsmål av ekstrem sakkyndig karakter, og dommen ble basert på doktorens svar på disse spørsmål. Spørsmålene gjaldt de rheumatiske sykdommer som saksøkeren pådrog seg under varetektsfengslingen med invaliditet tilfølgende.

Hvis Byrettens dommer ikke hadde ansett disse uttalelser for å være av avgjørende "sakkyndig" karakter, vilde han vel neppe funnet å kunne bruke dem som domsgrunnlag.

Jeg ber om Eidsivating lagmannsretts avgjørelse for, hvorvidt der kan hjemles adgang for sakens ene part - in casu Regjeringsadvokaten v/ dommeren - til å gjøre bruk av ett vittne som "sakkyndig", på samme tid som denne rett nektes den annen part, og etter hvilken lovparagraff denne rettspraksis er tilstedelig.

Jeg gjør gjeldende at Byretten har tatt feil,

n å r d e n h a r a n t a t t :

1. at det ikke er varetektsfengslingen som sådan eller feilagtig behandling eller mangel på behandling under varetektsarresten, som er årsak i saksøkerens sykdom, eller forverring av hennes tilstand.

Jeg fremholder at den langvarige underernæring under varetektsfengslingen på Bredtveit, i forbindelse med den uhyrt brutale behandling av psykisk art, av min person - særlig umiddelbart etter min løslatelse fra Bredtveit (hvilket detaljert kom frem under hovedforhandlingen) - og ikke mindre etter den ulovlige fengsling

av meg på Åkebergveien Kretsfengsel for Kvinner, utvilsomt er sterkt sykdomsbevirkende faktorer, som ikke vil kunne underkjennes ved sakkyndig vurdering.

Bevis: Universitetets radi oforedrag: "Mennesket det udelelige. Samspillet mellom kropp og sinn", av professor, dr. F i n n R u d .

At varetektsfengslingen dertil varte langt ut over enhver rimelighets grense, d.v.s. i mere enn 5 - f e m - måneder etter at det røntgenologisk var påvist hos meg rheumatiske lidelser som krevet klinisk behandling, er også et forhold som må få en inngående bedømmelse.

2. at overlege Joachim Arnesens vitneprov kan tillegges betydning for sakens utfall i min disfavør, og - etter Rettens mening - til og med en temmelig avgjørende betydning. (som før omtalt).

Når dr. Joachim Arnesen uttaler at han i 1951 hadde "konstatert osteochondrose hos saksøkersken", så er dette g a l t . Og når han uttaler, at han forøvrig i 1951 ikke har "funnet symptomer på aktuell eller tidligere giktfeber", så er dette også g a l t .

Som det av den ankende part under hovedforhandlingen ble påpekt, så har dr. Arnesen a l d r i undersøkt meg for mine rheumatiske sykdommer, og han kan da heller ikke ha "konstatert osteochondrose hos saksøkersken". Under en konsultasjon i anledning av min hjertelidelse, så han flyktig på de hevelser jeg hadde i knær, ankler og rundt fingerleddene. Det var det hele. Min rygg har han aldri undersøkt. Jeg har heller aldri konsultert ham i anledning av den giktfeber, som ble meg påført i fengslet og som jeg i 1951 forlengst hadde overstått, selv om jeg til dato lider under ettervirkningene av samme (kronisk artritt og angina pectoris). Jeg har søkt dr. Arnesen som hjertespesialist og som sådan har han forordnet for meg nitroglycerinpiller av sterkeste sort.

Når det forøvrig angår den ankende parts n e r v e r, så uttalte doktoren under vitneavhøret, at nervøsitet k u n n e i k k e forårsake temperaturstigning til 38 gr. og derover.

I forbindelse med nerv. punkt skal jeg ikke undlate å feste

oppmerksomheten ved, at Byretten i sine domspremisser ikke med ett eneste ord kommer inn på det presumtivt alvorligste forhold under min langvarige sykdom, d.e. d e n h j e r t e l i d e l s e, som utviklet seg og etterhvert tiltok, like fra den første tid etter fengslingen på Åkebergveien, u t e n i n o e n g r a d å b l i p å - a k t e t av fengselslegen, Enhver lege pleier ellers å være ytterst påpasselig i sykdomstilfeller, hvor det viser seg å være noe iveien med hjertet, og dette har sin meget bestemte grunn: Disse sykdommer representerer idag en av de hyppigste dødsårsaker i Norge, ca. 10 000 mennesker i vårt land dør årlig av dem.

Bevis: Universitetets radioforedrag: "Åreforkalkningens sykdomsbillede" av dr. med. Jens D e d i c h e n , o g

"Åreforkalkning og kostholdsproblemer" - " - .

"Blodets koagulasjon og hjertesykdommer" av professor, dr. med. P. A. O w r e n .

"A n e m i " , av avd. lege K n u t A a s .

3. at den ankende part som varetektsfange s e l v har lagt hindringer i veien for riktig behandling ved å nekte å la seg legeundersøke, o g

4. at den ankende part gjennom vitneprov skulle ha erkjennt riktigheten av dr. Augusta Rasmussens påstand om at jeg ikke vilde la meg legeundersøke

Dette er g a l t , bevislig og avgjørende g a l t i

Undertegnede har aldri nektet å la seg "lege-undersøke", m e n - som nøyaktig forklart under hovedforhandlingen - har jeg ved en enkelt anledning (og dette var på et meget sent tidspunkt etter at enhver mulighet for ny overføring til Ullevål sykehus var blitt stengt for meg, og etter at jeg var blitt hjelpeløs invalid) - motsett meg en fortsatt så smertefull og på ovennevnte tidspunkt absolutt hensiktsløs undersøkelse v/ fengselslegen, som den h u n lot meg bli tildel. Men tør formentlig anta, at dr. Augusta Rasmussen som spesialist i psykiatri, men som i k k e - spesialist i rheumatiske sykdommer, ikke kan være tilstrekkelig kjent med d e n v a r s o m h e t, som under undersøkelser av pasienter med slike intense lidelser e r p å k r e v e t , for ikke å bibringe den syke

unødige store smerter eller direkte skadevirkninger etter undersøkelsen. Jeg hadde på før nevnte tidspunkt mistet enhver tillit til Augusta Rasmussen som lege. Jeg kan på avgjørende måte dokumentere, at denne mistillit var vel begrunnet.

Bevis: Min avisartikkel inntatt i "8 MAI" 1 august 1949:
"Ingen dødsyke NS folk blir satt inn til soning".

5. at det etter Rettens mening, etter det som er kommet frem i saken, ikke skulle foreligge "noe som helst grunnlag for berettiget kritikk overfor dr. Rasmussen i anledning av dennes forhold overfor saksøkersken".

Denne påstand er for den anklagende part av meget opprørende virkning, fordi den står i ett så åpenbart misforhold til de faktiske forhold under h-ele den periode da jeg var under dr. Augusta Rasmussens "tilsyn og pleie".

Jeg skal for nærv. bare i korthet minne om følgende, som kom frem under hovedforhandlingen, - dels gjennom vedlegg til processkrift, dels gjennom vittneprov fra "gode nordmenn":

- a. Fængselslegen undlot gjennom 3 døgn (før overføringen til Ullevål sykehus) å skaffe tilveie ett bekken. Jeg lå hjelpeløs med hekseskudd.
- b. Etter tilbakeføringen fra Ullevål til enecellen i fængslet den 22. august lot fængselslegen meg ligge uten etthvert legetilsyn inntil den 12. september, (hun hadde da ikke tilsett meg siden 8. august), og uten å etterkomme mine stadige bønner om å måtte få den hjelp i form av olieklyster som var avgjørende nødvendig for meg.
- c. Dette at en varetektsfange som under varetektsarresten etterhvert er blitt syk til invaliditet og må anbringes på bære for å bli ført til og fra sykehus til klinisk behandling - er vel i og for seg ett usedvanlig forhold, - men når dertil eskorten av danne udeante og helt hjelpeløse varetektsfange gjennomføres under størst mulig offentlighet, d.e. under bevoktning av 2 - t.o. - fullt uniformerte og bevapnede politifolk, så tør man vel iallfall anse dette forhold for å være av så graverende art, at det må være gjort i en bestemt hensikt. Og kan det ikke også

karakteriseres som så diskriminerende og sårnde, at det ikke vil kunne forsvares innenfor noen menneskelig instans?

- d. Etter hva jeg hørte, og etter hva jeg fikk erfare på Ullevål sykehus, tør jeg med den største sikkerhet anta, at det var dr. Augusta Rasmussen, som fikk forhindret at jeg igjen ble innlagt til den for mine lidelser så nødvendige behandling, - og pleie. Dette fremgår klart av de breve som ble skrevet fra mitt sykeleie på Åkebergveien, til min forsvarer l.r.saksfører Skjerve Nielsen, og som er vedlagt sakens dokumenter. Jeg henviser i denne forbindelse også til et "brev" til dr. Augusta Rasmussen fra res.løge Kåre T. P o u l s s o n ved Røntgenavdelingen, Ullevål sykehus, - en lege som jeg - som forklart under hovedforhøringen i Byretten - ikke kjenner, og som jeg såvitt jeg vet aldri har sett for mine øyne. Dette brev - som vel neppe kan betegnes som en "lege - erklæring" er datert den 12te november 46 og lyder som følger:

"Ad Gyver Hansen f. 3/3.93.

Det er avdelingens inntrykk, at denne patient aggraverer i meget betydelig grad.

x/ Ut-
hevelsen
gjort av
undertegn.

x/ Vi har foreslått henne r t g . b e h a n d -
l i n g , men dette vegrer hun seg bestemt imot.

Hun virker på oss fullstendig forstyrret og er ytterst ubehagelig å ha med å gjøre, så vi vil helst ikke ha mere befatning med henne.

Kåre T. P o u l s s o n (sign.)
res.løge,

Som pasient på Ullevål fra 9/8 - 22/8 1946 fikk jeg 4 røntgenbehandlingar for skuldrene og armene, og i september fikk jeg 3 røntgenbehandlingar for ryggen. Til disse 3 behandlingar ble jeg hver gang pr. sykebil kjørt til og fra Ullevål. Imidlertid ble jeg meget syk etter disse siste behandlingar, og jeg fikk selv - etter den virkning de hadde på meg - et skremmende inntrykk av at jeg for å redde livet måtte avstå fra vidare behandlingar av denne art. Jeg ba derfor om - hva jeg også f ø r hadde bedt om - å få behandling med varme pakninger eller varmebøyle.

Som man må konstatere, har reservelege Poulsson her gitt direkte

riktige opplysninger, og man tør vel gå ut fra at dette må være skjedd i hastverk og vanvare fra hans side, og i ren iver etter å hjelpe sin kollega - fengselslegen.

Den ankende part vil forøvrig under saksbehandlingen i Lagmannsretten påberope de samme bevis, vitnebevis og dokumentbevis som for Byretten.

I tilfelle det fortsatt skulle vise seg påkrevet, må den ankende part påberope seg sakkyndig assistanse - godkjent av begge parter - til å avgi uttalelse om de forhold i foreliggende sak, hvor divergenser skulle kunne oppstå på tross av de som bevis oppgitte radioforedrag av våre fremste vitenskapsmenn blant norske legespesialister.

Etter det som her er anført mener den ankende part, at Byrettens dom hviler på uriktige premisser og må omstøtes, så min påstand må tas til følge. Denne klir som før:

Den norske Stat ved det kongelige Justis og Politidepartement tilpliktes å betale meg - Øyvor Styren Hansson - erstatning og oppreisning etter Rettens skjønn, begrenset oppad til (kr. 100.000,-, *)
" 50 000,-
ett hundrede tusen kroner.

Staten tilpliktes å betale den ankende part sakskostninger.

O s l o , den 9. mai 1954,

Øyvor Styren (Hansson) . (Sign.)

*) Gebyret for et erst. brev på
100 000,- oversteget min økonomiske
evne - derfor reduserte jeg det
til halvpåbet, kr. 50 000,-
D. u. S.

Til orientering:

Fra sammenfattende vurderinger i de sakkyndiges erklæringer:

1. Overlege Jon Leikvam:

--"Når det gjelder spørsmålet om hennes sykdomstilstand under fengselsoppholdet må antas å være en følge av fengselsoppholdet mener jeg at det må besvares med: Ja. - - - - Det er ikke holdpunkt for at hun var syk da hun ble arrestert. - - - Det som sannsynligvis kunne ha hindret at sykdomstilstanden ble så invalidiserende var løslatelse på et tidligere tidspunkt. Forhørsretten synes å ha vært oppmerksom på at hun var syk allerede 21. 2. 1946 og begrenset fengslingen til 3 uker. Ved neste forhørsrettsmøte 26. 3. 46 kunne hun ikke møte fordi hun var syk og rettsmøtet ble utsatt helt til 6. 6. 46, og da avsa forhørsretten 3 ukers fengslingskjennelse under forutsetning av at påtalemyndigheten var oppmerksom på hennes helbredstilstand og traff de forføyninger som måtte ansees som påkrevet. ----- Når det gjelder hennes mangeårige invaliditet etter løslatelsen, antar jeg at den i det vesentlige er en følge av den sykdomstilstand hun fikk på grunn av fengselsoppholdet."

2. Overlege H e g n a sier bl.a. i sin konklusjon:-

"Den tiltagende invaliditet hun utviklet under fengselsoppholdet kunne ut fra dette syn bare ha vært undgått ved en behandling som hadde formådd å fremkalle en psykomotorisk avspenning og samtidig å øke hennes fysiske aktivitet. De to sykehusopphold hjalp henne lite. Varmeflaske i sengen, som ble anbefalt av overlege Ingebrigtsen, ville i noen grad kunnet lette hennes smerter og bedret en nedsatt blodsirkulasjon, men noe vesentlig resultat ville man ikke ha kunnet vente seg av denne behandlingen. Den ville jo ikke ha bragt henne ut av den sykdomsskapende situasjon. Det må ansees for overveiende sannsynlig, at uansett hvilken medisinsk behandling hun hadde fått under fengselsoppholdet, ville hennes sykelige tilstand ha kommet til å utvikle seg omtrent som skjedd. -----
----- Det foreligger ikke tilstrekkelige objektive medisinske opplysninger om fru Styrens tilstand i årene etter fengselsoppholdet til at man kan danne seg noen sikker formening om hennes arbeidsførhet fra år til år. ----- Fra begynnelsen av 50-årene til undersøkelsen hos meg 28. 3. 1961 er det kommet en gradvis bedring til en helbredstilstand som må ansees som normal for hennes alder ----- Hun har fremdeles sine brystsmerter en sjelden gang, og plages endel av stivhet i knærne og av smerter i h. ankel etter gang."

2 nei

OSLO POLITIKAMMER
Landssevikavd.

Til Oslo Forhørsrett.

Ad. Øyvor Hansson.

Dén 14. 3. 46. oversendte jeg saken vedrørende ovennevnte til retten med anmodning om forlengelse av fengselingsfristen. Etter en tids forløp ble saken sendt tilbake, idet det ble opplyst at siktede på grunn av sykdom ikke lèt seg fremstille i retten og at retten senere vilde komme tilbake til saken. Da politiet ikke mottok noen henvendelse, forhørte en seg i fengselet om siktedes tilstand. Det ble da opplyst at hun ikke var frisk.

Da det nu imidlertid er hengått såvitt lang tid, oversender en saken påny, idet en tør utbe seg rettens kjennelse for forlengelse av fengselingsfristen med 3 uker. Skr

Politiet har i løpet av den siste tid forsert etterforskningen, som nu er så godt som avsluttet.

Oslo Politikammer
Kriminalavdelingen den 6/6-1946

HARTMANN (sign.)
politifullmektig

Riktig avskrift bevidnes:

Helge Th. W. Henningsen

Bøvis 2.

Bøvis 4

Da Kjell
Fol. 1000

Erstatning av de som var i
fengsel 3 år eller mer (se
20.12.1946) i mai 1949.

Sammenlagt i 1945 ble det
fengselsdømt 11 500 personer
og fra 1946 ble det fengselsdømt
av 1945 og fra 1946 ble det

og ble kasta
i fengsel
sammenlagt av
4.9.1947

Erstatning av de som var i
fengsel 3 år eller mer (se
20.12.1946) i mai 1949.
for Dr. (se 1945) ble det
fengselsdømt som alle de
har ble maktet.

Adressen er
18.10.1947
Adressen er

Argumentene har vært flytende

1) Da var det da du i mai
1945 ble satt inn.

2) Da var i en fengsel
og hjalp til med å
og sengetidene, da du

ble sluppet ut for 3 år siden
og er fremdeles mirakel. Hvor
lengre og hvor sterkt? Dette
hvor langvarig og kostbar
plan.

Bam

3) Dr. Schmidt eller noen
gjeldig av denne skolen som
kunne påvises atkennet ved
forfatteren: da er dette
kjennet, fremtidig og mens
det var i fangenskapen og ikke
vondt.

4) Etter dette vil det være
å anklage seg selv hvis
fangenskapen og ikke prøver å
påberope seg at det simulerer

5) Følgende angre dy bekrefter at vi, disse skriftene, i alle tilfelle
 kan berolige oss at i tilfelle
 vi måtte skulle dy ryke/omkomme.

6) Det viser seg at vi har fått
 følgende angre dy bekrefter at vi
 har fått dytt den rykelsen
 i høsten m.v. under
 fengselsoppholdet. Det er etter
 den mening har vært en
 varselig fange må være
 uten betydning her - også
 varselige fanger skal ha
 forvarig rykelsen.
